

Extra natuurprojecten 2013

Inleiding

Het kabinet Rutte 2 geeft een impuls aan het natuurbeleid. De provincies zijn daar blij mee. De decentralisatie naar provincies is doorgezet. De provincies zijn daardoor verantwoordelijk voor het invullen en uitvoeren van het beleid.

“Plus” op de herijkte EHS

Het kabinet heeft aangegeven dat er een ‘plus’ komt op de herijkte Ecologische Hoofdstructuur (EHS), inclusief de verbindingszones en dat daar meer tijd voor genomen wordt. Voor het realiseren van deze robuuste EHS stelt het Rijk extra geld beschikbaar. Jaarlijks komt € 200 mln voor beheer en voor de natuurontwikkeling (functieverandering en inrichting) via het Provinciefonds ter beschikking voor de provincies.

Aansprekende natuur

Dankzij deze extra middelen kunnen de provincies een extra impuls geven aan hun natuurbeleid. Provincies kunnen hierdoor aansprekende projecten uitvoeren, waarmee internationale natuurwaarden worden versterkt, maar waarmee ook meer mogelijkheden voor natuurbeleving worden geboden. De provincies geven zo invulling aan de lijn die het Kabinet heeft uitgezet.

Projecten 2013

Voor 2013 is afgesproken dat provincies de middelen benutten voor de uitvoering van herkenbare projecten. De Staatssecretaris heeft in de Kamerbrief van 17 januari 2013 aangegeven dat voor het jaar 2013 in totaal € 126,9 mln beschikbaar is voor projecten. Daarvan is € 15 mln beschikbaar gesteld voor de Markerwadden. De resterende € 111,9 mln is door de provincies aan andere projecten toegedeeld.

Criteria projecten

Het geld wordt besteed aan het realiseren van de robuuste EHS inclusief verbindingen tussen natuurgebieden. Volgens de Kamerbrief gelden de volgende criteria voor de inzet van deze middelen:

- Dragen bij aan een robuuste EHS;
- Zijn gericht op het realiseren van de internationale doelen: Natura2000 (N2000), Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS);
- De projecten en activiteiten komen bovenop de afspraken in het Bestuursakkoord Natuur van februari 2012;
- Kunnen snel worden gestart en gerealiseerd.

Interprovinciale verdeling

De provincies hebben onderling afspraken gemaakt over de verdeling van de € 111,9 mln, waarbij rekening is gehouden met de uitgangspunten zoals aangegeven. De verdeling over de provincies is als volgt:

Provincie	Bedrag in 2013 in mln €
Groningen	8,4
Fryslân	10,5
Drenthe	19,5
Overijssel	9,9
Gelderland	10,9
Utrecht	5,1
Noord-Holland	5,9
Flevoland	1,3
Zuid-Holland	6,7
Zeeland	3,6
Noord-Brabant	23,0
Limburg	7,1
Totaal	111,9

Projecten 2013

Dit boekje geeft een impressie van de projecten in 2013. Bij iedere provincie is één van de projecten in de provincie nader beschreven die met dit geld wordt uitgevoerd. De volledige lijst met extra natuurprojecten 2013 is opgenomen in bijlage 1 van dit boekje.

We willen met dit boekje een goed inzicht geven in het type projecten dat provincies samen met de maatschappelijke partners uitvoert, met het doel om een robuuste EHS te realiseren en te onderhouden.

Namens de 12 provincies,
Patrick van der Broeck

Portefeuillehouder Vitaal Platteland
IPO-bestuur

Westerwolde

Leefbaar groen voor mens en dier

Waar in Nederland vind je nog een beek, die vrijwel ononderbroken in zee uitkomt? In het oosten van Groningen ligt in een onbekend, kleinschalig en reliëfrijk landschap het beekdal van de Ruiten Aa/Westerwoldse Aa. Hier ligt een landschap met bossen, akkers omzoomd door houtwallen, bloemrijke beekdalgraslanden en een langzaam stromende beek met Europese opgaven als N2000, PAS en KRW. Maar het is ook een gebied waar de voorzieningen terug lopen en de leefbaarheid een belangrijk aandachtspunt is.

De kracht van het landschap

De beek vormt de blauwe draad door het gebied. Met het herstel van de beek kunnen (internationaal beschermde) vissen uit de Waddenzee weer naar hun paaiplaatsen terugkeren en verbeteren we de waterkwa-

liteit. Ook houden we water langer vast waardoor we de veiligheid in natte perioden in de rest van Groningen verbeteren en we de verdroging van natuurgebieden, waaronder N2000, weer opheffen. Met het herstel van het beekdal voeren we een grote KRW-opgave uit. De afgelopen jaren hebben we al belangrijke delen van het beekdal ingericht. Een aantal gebieden langs de beek moet nog worden ingericht. Een beekloop kan niet hersteld worden zonder de direct aanliggende percelen mee te nemen. Daarom willen we langs de beek nieuwe natuurgebieden ontwikkelen. Samen met particuliere initiatieven richten we de gronden in het beekdal weer natuurlijk in en ontstaat in totaal 2500 ha EHS, waarin gewandeld, gefietst, gekampeerd, gewerkt en gewoond wordt.

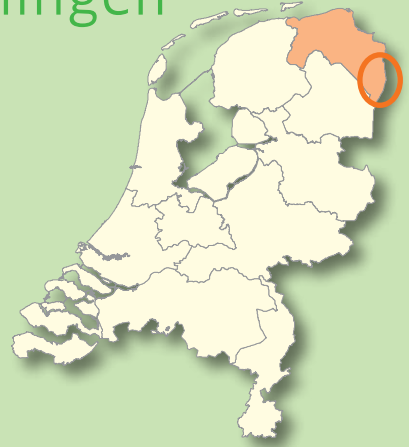

Groningen

Samen sterk

Gemeenten, waterschap, LTO, particulieren, ondernemers, terreinbeheerders, stichting Promotie Westerwolde en provincie hebben de handen in één geslagen en werken samen aan het herstel van de natuur-, cultuur- en landschapswaarden. Hiermee geven wij het gebied een belangrijke economische impuls en creëren wij banen in recreatie en toerisme en bieden wij met natuuronderhoud mogelijkheden voor sociale werkvoorziening.

Europa, waddenfonds, provincie, waterschappen, gemeenten, ondernemers en particulieren dragen financieel bij. Met de inzet van de middelen uit het Regeerakkoord krijgen al deze initiatiefnemers de kans om de ontbrekende schakels in te vullen en samen een sterk en (be)leefbaar Westerwolde te maken.

Sneekermeer – Grienedyk Potskar

Gebiedsbeschrijving

Het gebied ten noordwesten van het Sneekermeer is een mooi cultuurhistorisch gebied en een waterrijke omgeving met grote natuurwaarden. Daardoor is het gebied ook recreatief aantrekkelijk.

- De Grienedyk is een eeuwenoude waterkering en heeft deze functie nog steeds. Het fraaie landschap kan men als wandelaar of fietser vanaf het pad over de Grienedyk goed overzien en beleven.
- De polder Potskar ligt tussen de Grienedyk en het Sneekermeer. Met de aangrenzende waterpartijen heeft dit gebied grote natuurwaarden en is het een belangrijk rustgebied voor het waterwild.
- Door deze omgeving is het Sneekermeer een van de mooiste watersportgebieden van Nederland.

Doel en maatregelen

Met dit project worden de natuur- en gebiedskwaliteiten verbeterd en versterkt. Vanuit internationale verplichtingen N2000 en KRW, provinciale en gemeentelijke pro-

gramma's en wensen vanuit de samenleving worden in dit gebied in goede samenhang de onderstaande maatregelen uitgevoerd:

- Versterken van waterminnende natuur door instellen van natuurlijk peilbeheer in polder (N2000 & KRW);
- Uitbreiding van natte rietoeverzones en opschonen van waterbodems (N2000 & KRW);
- Versterken van landschap en aantrekkelijk maken voor zangvogels door omvorming van het bomen- struikenbestand langs de Grienedyk naar meer gewenste (besdragende) soorten;
- Verbetering van waterkering en uitbreiding van Friese Boezem;
- Herstel van historische zichtlijnen door uitgraven van oude opvaarten;
- Herstel en verbeteren van recreatieve mogelijkheden zoals:
 - o Fiets-, wandel- en kanoroutes;
 - o Herstel historische zwemplek omliggende dorpen;
 - o Realiseren vogelkijkhut en laarzenpad.

Fryslân

Deelnemende partijen

Een groot aantal partijen is bij dit project betrokken. Financierende partijen zijn Wetterskip Fryslân, provincie Fryslân, gemeente Súdwest Fryslân, Staatsbosbeheer en recreatieondernemers. Daarnaast zijn de omliggende agrariërs, dorpsbelangen en lokale vogelwerkgroep nauw bij het project betrokken.

Bargerveen

Gebiedsbeschrijving

In de 17e eeuw bedekte het hoogveen van het Bourtangermoor 200.000 hectare van Drenthe, Groningen en Duitsland. Van dit immense gebied is alleen het Bargerveen (2.080 ha.) nog een representatief voorbeeld van een 'levend' hoogveen. Vanwege die uitzonderlijke waarden maakt het Bargerveen deel uit van de EHS en is het aangewezen als N2000-gebied voor actieve hoogvenen, herstellende hoogvenen en heischraal grasland. In het gebied komen 13 vogelrichtlijnsoorten voor. Het gebied heeft het predicaat 'sense of urgency' gekregen: als er niet snel maatregelen worden genomen om de achteruitgang tegen te gaan dan ontstaat er onherstelbare schade. Daarnaast heeft het gebied vanuit Europa een uitbreidingsdoelstelling voor actief hoogveen. Dit

betekent dat er extra maatregelen genomen moeten worden, zodat er weer groei van levend hoogveen ontstaat.

Het hoogveengebied is een verblijfplaats voor enkele extreem zeldzame planten en dieren zoals langezonnedauw en de tengere heideorchis. Het Bargerveen is met zijn soortenrijke heischrale graslanden uniek in de wereld. Een hoogveengebied kan alleen bestaan bij een stabiele, hoge waterstand. Om dit bereiken zijn er al veel werken uitgevoerd. Desondanks treedt er nog steeds verdroging op en gaan natuurwaarden achteruit.

Doel en maatregelen

Om een stabiel eindbeeld te bereiken zijn in de nabije toekomst nog enkele grote inrichtingswerken noodzakelijk. Deze behelzen

Drenthe

vooral de inrichting van bufferzones aan de zuid- en westkant van het gebied. De maatregelen zijn gesplitst in een 1e fase en 2e fase. De 1e fase betreft de inrichting van de bufferzone Weiteveen en de noordelijke buffer. Bovendien wordt de grond voor de zuidelijke buffer in de herverkaveling Schoonebeek vrijgemaakt. Na uitvoering van fase 1 zullen de verdroging en de achteruitgang van de natuur stoppen. De 2e fase betreft de inrichting van de zuidelijke bufferzone en de bouw van een gemaal. Met de uitvoering van de 2e fase wordt de uitbreidingsdoelstelling gerealiseerd en ontstaat er weer groei van het hoogveen.

Samenwerking

Voor de instandhouding en uitbreiding van het Bargerveen is er een hechte relatie met Duitsland binnen het samenwerkingsverband Naturpark Bourtangermoor. Tot slot is er een intensieve coöperatie tussen

provincie Drenthe, Staatsbosbeheer, Waterschap Velt en Vecht en de gemeente Emmen, die allen ook bijdragen aan de financiering van het project.

Reestdal

Beschrijving Project

Vrijwel nergens in Nederland vind je een beek die zo goed bewaard is gebleven als de Reest, het grensriviertje tussen Drenthe en Overijssel. Het is de levensader van een eeuwenoud kleinschalig landschap, het Reestdal. De Reest is van oorsprong een van de weinige echte hoogveenbeken in Nederland. Het beekdal heeft nog een sterk natuurlijk karakter met een afwisseling van natte hooilanden en hogere esgronden.

Een aantal landbouwpercelen met een totale oppervlakte van 82 ha (Overijsselse kant) moet nog verworven worden en als natuur ingericht met een daarop afgestemde waterhuishouding voor het hele Reestdal. Omvang van het project is € 8,2 mln waaraan de gebiedspartners € 5,5 mln bijdragen en uit rijksgeld € 2,7 mln wordt bijgedragen.

Doelen

Het betreft een provinciegrensoverschrijdende opgave; de provincie Drenthe dient voor haar kant een soortgelijk voorstel in met een vergelijkbare oppervlakte. Het grootste deel van het Reestdal in beide provincies is al verworven. Er ontbreken echter nog een aantal schakels. De te verwerven en als natuur in te richten enclaves (thans landbouwgrond) zijn nodig om de grondwaterstand in het beekdal als geheel te kunnen verhogen en hiermee de kwaliteit van het gebied te kunnen behouden en te versterken. Het beekdal zal tevens een rol krijgen voor waterberging. De Europese doelstellingen voor de Reest (KRW) worden hiermee gerealiseerd.

Overijssel

Maatregelen

Verwerven en inrichten enclaves landbouwgrond met een totaal oppervlakte van 82 hectare.

Betrokken partijen

Waterschap Reest en Wieden, Landschap Overijssel en de gemeenten Staphorst en Hardenberg.

Robuuste Riviernatuur Waal en IJssel

Doelen

De grote Nederlandse rivieren vormen een groot lint van wetlandgebieden en zijn van grote internationale waarde voor de Europese natuur (N2000-gebied Rijntakken en KRW). De rivieren zijn natuurlijke verbindingen met grote natuurgebieden in Duitsland en achterliggende landen in het Europese natuurnetwerk. Ze zijn van groot belang voor allerlei dieren zoals zalm, rivierprik, otter, bever, roerdomp en zeearend en zeldzame riviernatuur zoals riviermoeras, stroomdal-grasland en ooibos.

In Gelderland worden langs de Waal en de IJssel verschillende grote projecten uitgevoerd voor waterveiligheid, natuur, recreatie en bedrijvigheid. Aanvullend op deze

projecten kan de komende jaren met de extra rijksmiddelen in het project Robuuste Riviernatuur Waal en IJssel extra 'robuuste' natuur worden ontwikkeld met wetlands, moeras, graslanden en ooibos. Bewoners en recreanten kunnen dagelijks genieten van deze aantrekkelijke, dynamische natuurgebieden.

Maatregelen

Met de extra rijksmiddelen voor 2013 kan extra natuur worden gerealiseerd in concrete projecten langs de IJssel in de Koppenwaard en langs de Waal bij Gendtse Waard, Loenense buitenpolder, Geitenwaard, Stadswaard en Land van Maas en Waal. In totaal kan circa 325 ha nieuwe natuur worden ingericht en er zal circa 30 ha worden verworven.

Gelderland

Betrokken partijen

De projecten worden getrokken door onder meer Natuurmonumenten, Provincie Gelderland en de Dienst Landelijk gebied in samenwerking met gemeenten en waterschappen. Deze partijen zorgen ook voor cofinanciering. De uitwerking van de projecten gebeurt in nauwe samenwerking met eigenaren en toekomstige beheerders zoals Staatsbosbeheer en particulieren. Lokale bewoners en agrariërs worden betrokken bij de uitwerking van deze projecten en krijgen zo mogelijk een actieve rol in het beheer van de gebieden.

Uiterwaarden Nederrijn

Doelen

Realisatie van een aaneengesloten natuurgebied in de uiterwaarden van de Nederrijn van meer dan 160 ha. De uiterwaarden maken deel uit van de internationale natuuropgave (N2000, Vogelrichtlijn). In het westelijk deel wordt de verbinding met de Utrechtse Heuvelrug vervolmaakt, waardoor de ecopassage Plantage Willem III optimaal kan gaan functioneren. Naar het oosten toe wordt een schakel ontwikkeld in het nationale stelsel van natuurgebieden langs de noordoever van de Nederrijn, waardoor ook een deel van een verbinding tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug kan worden gerealiseerd.

Kosten voor verwerving en inrichting

Totale kosten van het project bedragen ca.

€ 8,1 mln (voor verwerving van ca 55 ha en inrichting van totaal 162 ha N2000/Vogelrichtlijn) met inbegrip van een nog onbekend deel cofinanciering door Rijkswaterstaat en Utrechts Landschap).

In totaal wordt met dit project 162 ha natuur in de uiterwaarden gerealiseerd, die gaat voldoen aan de internationale doelen. Daarvoor dient nog ca. 55 ha verworven te worden, waarna in totaal 162 ha ingericht kan worden.

Samenwerking en partners

De provincie Utrecht combineert en integreert in dit project een aantal deelprojecten. De provincie heeft samen met de gemeente Rhenen, Stichting Het Utrechts Landschap,

Utrecht

Rijkswaterstaat en particulieren afspraken gemaakt over de wijze waarop de complexe opgaven, in dit gebied en de directe omgeving, worden gerealiseerd. Naast de internationale natuurdoelen worden ook andere maatschappelijke opgaven (recreatie, ruimte voor de rivier, cultuurhistorie) met elkaar verbonden. Door deze gezamenlijke aanpak, vastgelegd in besluiten en convenanten, kan de uitvoering op korte termijn worden gestart. Zowel bestuurlijk als maatschappelijk is er in het gebied draagvlak voor de plannen. Door de integraliteit van verschillende doelen kan in de realisatie van het project worden verwacht dat de betrokken partners ook financieel bijdragen.

Randzone Oostvaardersplassen

Gebiedsomschrijving

Rond het N2000-kerngebied van de Oostvaardersplassen ligt een aantal bosgebieden en graslanden, die dienen als buffer tussen stad en natuur of tussen landbouw en natuur. De natuur in deze randzone kenmerkt zich op dit moment met name door een eentonig karakter.

Maatregelen

We willen meer variatie aanbrengen in de randzone. Door meer open plekken, waterpartijen, hoogteverschillen en ook wandel- en fietspaden te creëren, ontstaat een aantrekkelijk gebied. Een meer gevarieerde randzone heeft toegevoegde waarde voor het hele gebied, omdat het uitnodigt om de

bijzondere moerasnatuur van de Oostvaardersplassen van dichtbij te beleven.

Doelen

De Oostvaardersplassen is een voor ons land uniek natuurgebied en wordt ook wel 'de Nederlandse Serengeti' genoemd. Het is aangewezen als N2000-gebied, heeft een internationaal diploma en is een natuurlijk waterlichaam voor de KRW.

Met de kwaliteitsverbetering van de randzone wordt het gebied als geheel robuuster en aantrekkelijker voor dieren en mensen. Voor toeristen en recreanten worden de Oostvaardersplassen beter beleefbaar vanuit een aantrekkelijke randzone.

Flevoland

Betrokken partijen

De randzone heeft al een natuurbestemming. Daardoor zijn de gewenste maatregelen uit te voeren binnen het bestemmingsplan. Bij de uitvoering wordt nauw samengewerkt met Staatsbosbeheer, als eigenaar van het gebied. Ook de gemeenten Almere en Lelystad, het waterschap en lokale recreatieondernemers worden betrokken bij de ontwikkelingen in de randzone.

Robuust Naardermeer

Gebiedsomschrijving

Het Naardermeer vormt de bakermat van de natuurbescherming in Noord-Holland. Het natuurgebied heeft de status van N2000-gebied in verband met de hoge internationale natuurwaarden. De kwaliteit van de natuur staat echter onder druk door de versnippering van het natuurgebied en door de slechte waterkwaliteit. Als gevolg van de Kaderrichtlijn Water is met het project Robuust Naardermeer gestart. Met het project Robuust Naardermeer wordt gewerkt aan de realisatie van een hydrologische bufferzone rond het Naardermeer waar, door middel van een flexibel peilbeheer, schoon water langer kan worden vastgehouden. Daarnaast wordt gewerkt aan het opheffen van ecologische barrières (spoorlijn, snelweg, provinciale weg, landbouwgebied, golfbaan) zodat een aaneengesloten robuust natuur-

gebied ontstaat met verbindingszones naar de randmeren (Gooimeer en IJmeer) en de Ankeveense plassen. Door de verschillende maatregelen kan het gebied als een hydrologische en ecologische eenheid functioneren die in verbinding staat met de in de omgeving liggende natuurgebieden. De genoemde maatregelen zijn een deel van de maatregelen die genomen moeten worden om in het Naardermeer de hydrologische buffer, de ecologische kwaliteit en de verbinding met de omgeving te verbeteren. Hieraan zal in de komende jaren verder gewerkt worden.

Maatregelen

- 1) Onder de spoorlijn die het Naardermeer-gebied doorkruist worden op diverse plaatsen faunatunnels aangelegd (uitvoering door Natuurmonumenten).
- 2) Er wordt een aanvang gemaakt met de

Noord-Holland

ecologische passage naar het Gooimeer. Deze passage bestaat uit de inrichting van circa 20 ha landbouwgrond in de BOBM-polder (uitgevoerd door DLG) en de ecologische passage van de golfbaan Naarderbos (uitgevoerd door DLG in 2013-2014). Met het beschikbare budget wordt de ecologische verbinding gerealiseerd door een herinrichting waarbij geen grondverwerving nodig is.

Betrokken partijen

- Vereniging Natuurmonumenten
- Provincie Noord-Holland
- RWS
- DLG
- Eigenaar en exploitant golfbaan.

Crezéepolder

Gebiedsomschrijving

De Crezéepolder ligt aan de rivier de Noord op grondgebied van de gemeenten Ridderkerk en Hendrik-Ido-Ambacht, en ligt hemelsbreed op nog geen vijf kilometer van de gemeentegrens van Rotterdam. De Crezéepolder is bijzonder geschikt om meerdere doelen te dienen.

Ten eerste maakt de hoge getijdeslag in de Noord van wel 90 cm, het mogelijk hier de bijzondere zoetwatergetijdennatuur van vóór de inpoldering te herstellen. In de Crezéepolder wisselen eb en vloed elkaar straks af. Veel vogelsoorten zullen zich thuisvoelen in deze kreken en geulen. Ten tweede is dit ook nodig om de KRW-doelen te halen en

geeft het - in beperkte mate - meer 'ruimte voor de rivier'. En ten derde, maar niet op de laatste plaats, maakt de ligging in het stedelijke gebied de Crezéepolder bij uitstek geschikt voor recreatieve uitloop. Rust en ruimte en avontuur. Er komen mogelijkheden om te wandelen en te struinen, er worden vogelkijkhutten gebouwd en er worden diverse visplekken aangelegd.

Doel en maatregelen

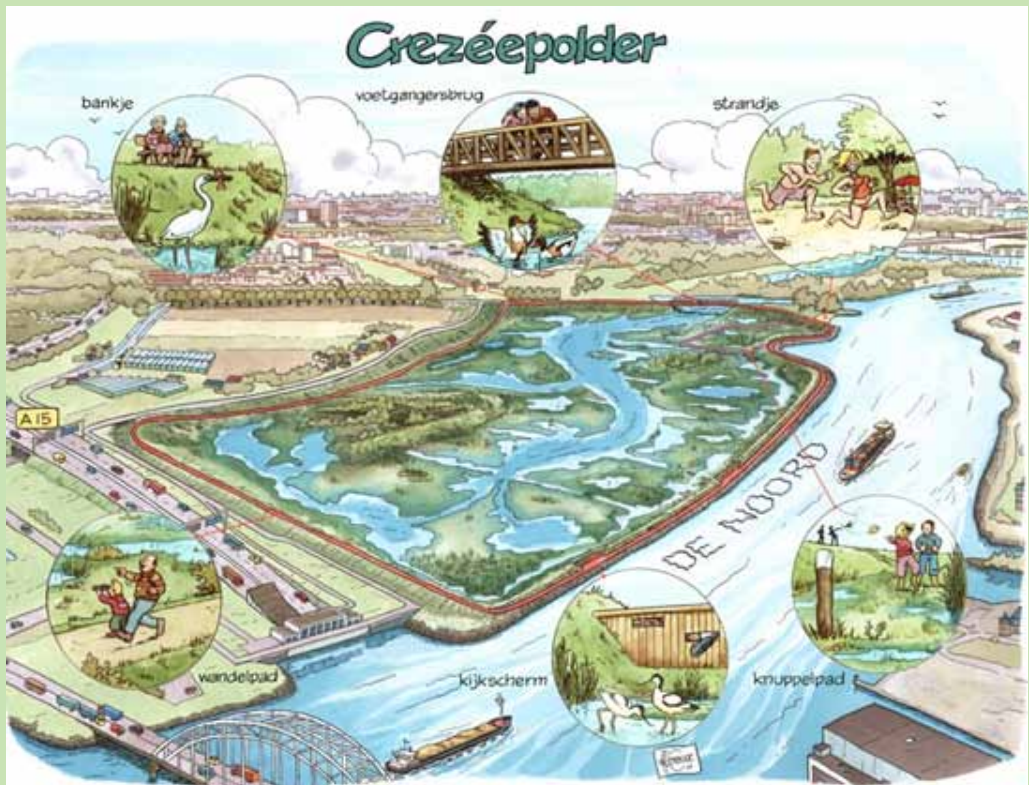
In de Crezéepolder ontstaat straks 72 hectare unieke getijdennatuur. Eind 2010 is in goed overleg de grond van de laatste hier actieve agrariër aangekocht. Door de inzet van de gemeenten Ridderkerk en Hendrik-Ido-Ambacht waren de voorbereidingen voor de

Zuid-Holland

Crezéepolder in een stroomversnelling geraakt. Beide gemeenten pasten in 2009 hun bestemmingsplannen aan om de ontwikkeling van de Crezéepolder mogelijk te maken. Voor de agrariërs ontstond hierdoor duidelijkheid over de bestemming van de grond. Dit gaf hun een basis om plannen te gaan maken voor de toekomst en op zoek te gaan naar vervangende grond of een vervangend bedrijf elders.

Met de middelen die in het Regeerakkoord beschikbaar zijn gesteld kan de inrichting van de Crezéepolder weer een doorstart krijgen.

Duingebied Kop van Schouwen

Gebiedsomschrijving

De duinen van de Kop van Schouwen kennen veel bijzondere milieus en overgangen. Daardoor is het gebied zowel landschappelijk als ook ecologisch zeer waardevol, wat ook blijkt uit de status N2000/PAS. Tegelijkertijd is het kwetsbaar als gevolg van versnippering en een onvoldoende milieukwaliteit en waterhuishouding. Door actieve natuurontwikkeling wordt gestreefd naar aaneengesloten en robuuste kerngebieden, die tegen een stootje kunnen.

Maatregelen

Via 10 ha particulier natuurbeheer worden op strategische locaties midden in het duingebied twee landbouwkundige enclaves opgeheven. Zij worden omgevormd tot nieuwe vochtige duinvalleien, die onderdeel gaan uitmaken van de integraal beheerde, grootschalige vroeggronden.

Daarnaast wordt, direct aansluitend aan het bestaande duingebied, langs de duinzoom een compleet nieuwe binnenduintrand aan-

Zeeland

gelegd door 41 ha aan te kopen en 131 ha in te richten. Hiermee wordt de hele landschapelijke en ecologische reeks van de duinen compleet gemaakt: van strand en zeereep via vroongronden naar binnenduinrand en vervolgens de overgang naar de polder. De nieuwe binnenduinrand bestaat uit bos en struweel, waterpartijen en soortenrijk grasland. Het afstromende duinwater wordt er opgevangen en het gebied dient als milieu-buffer voor het kwetsbare PAS-gebied Kop van Schouwen.

Vlijmens Ven / Moerputten/ Bossche Broek

Beschrijving van het project

Het Vlijmens Ven, de Moerputten en het Bossche Broek vormen samen één N2000-gebied ten zuidwesten van 's-Hertogenbosch. Hier gaat het beekdal van de Dommel vanuit het zuiden over in het laagveengebied van de “Naad van Brabant”. De Naad van Brabant is het overgangsgebied van zand, via veen naar klei. Door de ligging in deze overgangszone zijn in het gebied unieke water- moeras- en graslandvegetaties aanwezig. Het N2000-gebied is 931 hectare groot en is ook begrensd als KRW- gebied voor hydrologisch herstel.

Doelen

Het Vlijmens Ven is een kwelgebied waar kranswiervetaties worden aangetroffen in sloten. De Moerputten is een natuurreservaat met een groot areaal aan blauwgrasland en elzenbroekbos. Het Bossche Broek is een moerassig gebied in de benedenloop van de Dommel, waar blauwgraslanden en hooilanden aanwezig zijn.

Daarnaast komen er één soort pimpernelblauwtje en twee soorten modderkruipers voor. De drijvende waterweegbree heeft leefgebied in sloten. Ook heeft het gebied grote waarde voor weidevogels en overwinterende ganzen en zwanen. Het N2000-gebied kent daarnaast een scala aan rode lijst plantensoorten. Het vroeger uitgestrekte moerasgebied is teruggedrongen tot kleinere fragmenten die onder druk staan van verdroging, vermesting en verzuring. Het gebied kent een op Nederlandse schaal hoge potentie voor de uitbreiding van blauwgrasland.

Maatregelen om het doel te bereiken

Het N2000-gebied is momenteel nog voor een aanzienlijk deel in agrarisch gebruik.

Voor vrijwel alle aanwezige N2000-waarden geldt een uitbreidingsdoelstelling. Dit zal behaald worden door omvorming van landbouwgronden. Veel gronden zijn inmiddels aangekocht en in bezit van terreinbeheerders of waterschap. Dit maakt een snelle inrichting mogelijk. Door een kavelruil zullen nog meer gronden in het N2000-gebied beschikbaar komen. Benodigde maatregelen zijn het isoleren van landbouwwater en natuurwater in aparte peilvakken, vergroten van de hoeveelheid kwelwater, waarbij zelfs tijdelijk overstroming zal optreden, en omleggen en uitbaggeren van sloten. Door maaien en afvoeren kunnen vervolgens potentiële natuurwaarden tot stand komen. Dit gebeurt in mozaïekvorm waarbij lokale verschillen benut zullen worden.

Deelnemende partijen

Rondom de stad Den Bosch worden diverse projecten uitgevoerd. Het waterschap werkt aan hoogwaterbescherming in project de Groene rivier en realiseert waterberging in het N2000-gebied. De overstromingsfrequentie is laag en geen bedreiging voor natuurwaarden. Het waterschap cofinanciert daarmee een deel van de inrichting van het N2000-gebied. Gemeenten nemen deel in

Noord-Brabant

de kavelruilen. In een ander project namelijk de Groene Delta realiseert de gemeente Den Bosch een samenhangend geheel van natuurgebieden rondom de stad. Het N2000-gebied speelt hierin een belangrijke rol. Door de Groene Delta komt een groene zone vanuit het Dommeldal via het N2000-gebied naar de Maas tot stand. Voor het N2000-gebied heeft Europa in 2012 een Life-subsidie toegekend. Het gebied voorziet in een belangrijke recreatieve waarde.

Peel en Grenspark Kempen~Broek

Beschrijving van het project

Het voorbeeld gebied ligt ten westen van de Maas en ten oosten langs de rand van het Kempisch Plateau (globaal tussen Eindhoven en Hasselt, België). In het uitgestrekte Peel- en Kempen~Broekgebied zijn initiatieven gericht op vergroting en versterking van de veen- en moerasnatuur in voorbereiding en klaar voor uitvoering. Er is bijzondere natuur zoals voedselarm hoogveen en voedselrijke moerassen en die werken als klimaatbuffers. Voorbeelden van klimaatbuffers zijn het Weerterbos en Kempen~Broek. Die gebieden fungeren als gigantische sponzen die water vasthouden als het veel regent en water afstaan aan de omgeving als het langere tijd droog is. In het gebied leven, edelherten, bevers en de otters.

Realisatie doelen

Het doel is het gebied te vergroten, te verbinden en de natuurkwaliteit te verbeteren. De versterking van het moeraslandschap en hoogveengroei verloopt via herstelprogramma's voor water in de Peel. Het tegengaan van verdroging en omlegging en aanpassing van waterlossingen geeft de beoogde vernatting. Het natuur en landschappelijk verband in het GrensPark Kempen~Broek, vindt zijn basis in de waterhuishouding, en die voor de natuur nu beter wordt gemaakt. De

moerasgebieden nabij Weert, doorlopend tot in België, zullen na verwerving en inrichting hun oorspronkelijke natuurwaarden herwinnen. Terugkeer van bever, boomkikker, otter, kraanvogel, rode wouw en vlinders van natte bossen, hoogveendrijftillen laten zien dat herstel van het natuursysteem leidt tot grote soortenrijkdom in uitgestrekt moerasgebied.

Maatregelen

Gecombineerde maatregelen worden getroffen, zoals het verwerven en inrichten van gronden. Binnen het raamwerk van de Europese doelstellingen: N2000, KRW en de nationale PAS worden maatregelen uitgevoerd. Nadruk ligt op inrichting van gronden. Daarbij gaat het ook om het dempen of omleiden van sloten en het plaatsten van stuwen. Vennen worden hersteld en van omliggende gronden wordt de sterkt bemeste bovenlaag weggehaald om het water in de vennen schoon te houden. Rasters tussen percelen worden weggehaald, waardoor mensen en dieren meer ruimte hebben. Voor bijzondere soorten zoals de boomkikker, bever, otter en kraanvogels worden specifieke maatregelen getroffen voor de soort en hun leefgebied. In het wild levende dieren krijgen daardoor betere verblijfsmogelijkheden en meer gelegenheid om voedsel te vinden.

Limburg

Samenwerking partijen

In de Peel is er tussen de provincies Noord-Brabant en Limburg afstemming in de zogenaamde Peelcommissie. Binnen het Grenspark Kempen~Broek is er afstemming met diverse partners: gemeente Craenendonck (NBr.), Weert, Nederweert, Vereniging Natuurmonumenten, Waterschap Roer & Overmaas, Defensie, Stichting het Limburgs Landschap, de Limburgse Land- en Tuinbouwbond, Stichting Ark, het Regionaal Landschap Kempen en Maasland te Genk (B), de provincie Belgisch Limburg (West Limburg) en de Bosgroep Zuid Nederland.

Bijlage 1 Volledige lijst extra natuurprojecten 2013

Projectenlijst 2013						
Provincie/projecten	Robuuste EHS / Verbindingen					Toelichting kort
	PAS	KRW	N2000	(inter) provin- ciaal	inter- natio- naal	
Groningen						
De Groene Horizon van Groningen	X	X	X	X		Op een uitloper van de Hondsrug ligt de stad Groningen. De stad ligt om de stad ligt. De provincie wil de gereedliggende
Samen sterk in (be)leefbaar Westerwolde	X	X	X			Herstel van het beekdal Ruiten Aa/Westerwoldse Aa. De provincie wil de gereedliggende paaipplaatsen terugkeren, verbetert de waterkwaliteit, Waddenfonds, provincie, waterschappen, gemeenten,
Fryslân						
Drents - Friese Wold: Oude Willem	X	X	X	X		Betreft belangrijk onderdeel (ca. 500 ha) van Drents Friese Wold. Het is een gezamenlijk project met provincie Drenthe. 8 partijen
Sneekermeer - Griene Dyk Potskar		X	X			Project zorgt dat natuur- en gebiedskwaliteiten worden hersteld. Het project wordt gefinancierd door waterschap, gemeente, SBB en ondernemers
Beekdal Linde - Wollega Zuid		X				Project wordt samen met It Fryske Gea, waterschap, gemeente en STOWA gefinancierd. Het gebied wordt benut voor opvang en filtering van water. Het project wordt betaald.
Swette de Burd		X				Project is ca. 250 ha groot en wordt samen met It Fryske Gea, waterschap, gemeente en STOWA gefinancierd. Het gebied wordt benut voor opvang en filtering van water. Het project wordt betaald.
Bûtefjild & Sippefennen		X				Project is ca. 190 ha groot en wordt samen met It Fryske Gea, waterschap, gemeente en STOWA gefinancierd. Het gebied wordt benut voor opvang en filtering van water. Het project wordt betaald.
NP Alde Feanen - Booming Business (reserve)		X	X			Project is ca. 200 ha groot en onderdeel van een uitgesloten gebied. Het project wordt gefinancierd door provincie, waterschap, It Fryske Gea, gemeente en STOWA (S)
Drenthe						
Reestdal		X		X		Samen met Overijssel wordt invulling gegeven aan een gebied. Het project wordt gefinancierd door provincie, waterschap, gemeente en STOWA (S)
Drents - Friese Wold	X	X	X	X		Samen met Fryslân werkt Drenthe aan versterking van het gebied. Het project wordt gefinancierd door provincie, waterschap, gemeente en STOWA (S)
Bargerveen	X	X	X		X	Het Bargerveen is een representatief voorbeeld van een gebied. Het project wordt gefinancierd door provincie, waterschap, gemeente en STOWA (S)
Hunze		X		X		De Hunze wordt door verwerving en inrichting van een gebied. Het project wordt gefinancierd door provincie, waterschap, gemeente en STOWA (S)

en, omgeven door beekdalen en moerassen. Samen vormen zij een groene horizon van internationale betekenis, die in een halve eeuw door de initiatieven, die bijdragen aan versterking en verbinding van de EHS rond de internationale natuurgebieden realiseren.

De beek vormt de blauwe draad door het gebied. Door herstel van de beek kunnen vissen uit de Waddenzee weer naar hun natuurlijke habitat worden geleid. Het wordt water langer vastgehouden waardoor verdroging van natuurgebieden, waaronder Natura 2000 wordt opgeheven. Europa, Nederland, provincies, gemeenten, ondernemers en particulieren dragen financieel bij.

De Waddense Wold, totaal 5000 ha groot. Doelrealisatie is met name N2000 en verder KRW, PAS en EHS met recreatief medegebruik. Een belangrijk doel is om de financiering van het project te verbeteren.

De Waddense Wold wordt verbeterd en versterkt en dat de N2000- en KRW-doelen worden gerealiseerd. Project is ca 135 ha groot en wordt samen met andere partijen gerealiseerd.

De Waddense Wold wordt uitgevoerd en is met name gericht op realisatie KRW-doelen en EHS met recreatief medegebruik. Deel van het gebied wordt hersteld uit Wolvega. Het integrale project betreft ca 75 ha waarvan zo'n 40 % door bovengenoemde partijen wordt uitgevoerd.

De Waddense Wold, waterschap, gemeente en particulieren uitgevoerd. In het project worden KRW-doelen en EHS gerealiseerd en grenst aan andere natuurgebieden.

De Waddense Wold, SBB en particulieren uitgevoerd. Doelrealisatie KRW en EHS met recreatief medegebruik. Natuur wordt particulier beheerd.

De Waddense Wold, laagveengebied, totaal 3000 ha N2000-gebied. Doelrealisatie is N2000, KRW en EHS. Samenwerkende partijen zijn provincie, waterschap, gemeente en particulieren (Toegepast Onderzoek Waterbeheer)

De Waddense Wold, interprovinciale verbinding waarmee vooral Natura 2000-doelen worden gediend. Door aan beide zijden van de provinciegrens wordt gewerkt om te richten dat een robuuste beekdalsysteem over de grenzen heen ontstaat. Daarmee worden problemen opgelost van verdroging en overlast.

De Waddense Wold, verbinding binnen dit interprovinciale Natura 2000-gebied. Doel is dit gebied te ontwikkelen als natuurgebied met natuurlijke waarde als brongebied van de Vledder Aa, herstel van landschappelijke en waterhuishoudkundige gradiënten bos, heide en beekdal.

De Waddense Wold, 'levend' hoogveen. Vanwege de uitzonderlijke waarden maakt het Bargerveen deel uit van de EHS en is het aangewezen als Nationaal Natuurmonument hoogvenen en heischraal grasland. In Natura 2000 heeft het gebied het predicaat 'sense of urgency' gekregen. Daarnaast heeft het gebied een hoge waarde voor actief hoogveen. Dit betekent dat er extra maatregelen genomen moeten worden, zodat er weer groei van levend hoogveen kan plaatsvinden.

De Waddense Wold, aantal ontbrekende schakels een meanderende en stromende rivier met inundaties in de winter zonder overlast te veroorzaken. Het gebied wordt hersteld zelf en het benedenstrooms gelegen Zuidlaardermeer (Natura 2000), vrije vismigratie en uitwisseling van plant- en dierensoorten in Groningen, inclusief vergroting van de belevingswaarde van het gebied en uitbreiding van de recreatiemogelijkheden.

Overijssel						
Reestdal		X		X		Provinciegrensoverschrijdende opgave. Het grootste deel van de grondwaterstand in het beekdal te krijgen voor waterberging. Ook kunnen hierdoor de K
Landgoederen (Lankheet en Schultenwolde)		X				Met dit project wordt verdroging op een aantal landgoederen
Reggedal		X		X		De afgelopen jaren zijn grote delen van de gekanaliseerde rivier niet mogelijk is. Via dit project worden een aantal ontbrekende
Wieden Weerribben			X	X		Met dit project wordt een belangrijke robuuste uitbreiding van de gronden zijn de afgelopen jaren aangekocht via de provincie (sluit aan op aanleg ecoduct tussen deze twee gebieden)
Gelderland						
Robuuste Riviernatuur Waal en IJssel: Koppenwaard, Gendtse Waard, Loenense buitenpolder, Geitenwaard, Stadswaard en Land van Maas en Waal	X	X	X	X	X	Met het project Robuuste Riviernatuur Waal en IJssel wordt de stroomdalgraslanden en op plaatsen waar het kan worden
Veluwe verbonden: Bloemkampen, Landgoed Tongeren, Soerense Poort, Landgoed Kallenbroek, Veentjesweide en Binnenveld- Oost	X	X	X	X		Met het project Veluwe verbonden geeft de provincie de Veluwe wordt weer verbonden met omliggende natuurgebieden van de Utrechtse en Sallandse Heuvelrug (interprovinciaal)
Klimaatcorridor Achterhoek: Baakse Beek, deelgebied Batsdijk- Kunnerij, Zumpe en Gorsse Heide		X		X	X	De klimaatcorridor Achterhoek loopt vanaf de oost-Veluwe bijdrage worden geleverd in concrete projecten zoals landbouw inrichten van nieuwe natuur langs beken.
Utrecht						
Uiterwaarden Nederrijn		X	X	X		Realisatie van een aaneengesloten natuurgebied in de Nederrijn. De provincie heeft met de gemeente Rhenen, Het Utrechts Landschap, de directe omgeving, worden gerealiseerd. Naast de interne verbindingen. Door deze gezamenlijke aanpak, vastgelegd

deel van het Reestdal in beide provincies is al verworven. Er ontbreekt echter nog een aantal schakels. Deze ontbrekende schakels kunnen verhogen en hiermee de kwaliteiten van het gebied te kunnen behouden en versterken. Het beekdal zal dan tevens een rol spelen in de realisatie van de RW-doelstellingen gerealiseerd worden.
verderen opgelost, hierbij wordt een koppeling gelegd met doelstellingen op het gebied van waterberging en waterzuivering.
de Regge hersteld tot een meanderende rivier. Er ontbreekt nu nog een aantal essentiële schakels waardoor compleet herstel van de rivier mogelijk is. Ontbrekende schakels aangekocht en ingericht.
verbinding van de moerasgebieden Weerribben en Wieden gerealiseerd en de kwaliteit van de bestaande gebieden verbeterd. De benodigde Landinrichting Noordwest Overijssel. Het gaat vooral om de inrichting van de verbinding tussen de Weerribben en de Wieden (N2000).
aan de komende jaren aanvullend op lopende projecten extra 'robuuste' natuur worden ontwikkeld met moerasgebieden, heidegebieden en oerbos ontwikkeld. Bewoners en recreanten kunnen dagelijks genieten van deze aantrekkelijke, dynamische natuurgebieden.
Gelderland een extra impuls aan het herstel en de ontwikkeling van de natuur in de waardevolle overgangsgebieden. De Veluwe en de Veluwezoom zoals de Randmeren, de grote rivieren Nederrijn en IJssel (N2000) en grote bos- en heidegebieden in andere provincies zoals Noord- en Zuid-Nederland en gebieden in Duitsland zoals het Reichswald bij Nijmegen (internationaal).
Veluwe door het bekenlandschap van de Achterhoek en sluit aan op het Duitse BiotopVerbund. Er kan op korte termijn een forse uitbreiding van de Baakse beek (KRW), Gorsselse heide en Zumpe. Hierbij gaat het om bos- en heideherstel, realisatie van blauwgrasland en andere natuurdoelen.
uiterwaarden van meer dan 160 ha. De uiterwaarden maken deel uit van de internationale opgave natuur (N2000/Vogelrichtlijn). Het is van belang dat de Rijkswaterstaat en particulieren afspraken gemaakt over de wijze waarop de opgaven, in dit gebied en de dijkgebieden, worden ook andere maatschappelijke opgaven (recreatie, ruimte voor de rivier, cultuurhistorie) met elkaar worden afgestemd. Het is van belang dat de uiterwaarden in besluiten en convenanten, kan de uitvoering op korte termijn worden gestart.

Noord-Holland						
Texel: inrichting Hanenplas en verwerving Waal en Burg		X	X			Het doel is de afronding van een robuust EHS/N2000 gebied, met een omvang die na inrichting nodig is.
Robuust Naardermeer		X	X	X		Het Naardermeer vormt de bakermat van de natuurbeheer. De kwaliteit staat echter onder druk door de versnippering van het gebied. Het wordt gewerkt aan de realisatie van een hydrologische verbinding met de Oostvaardersplassen. Daarnaast wordt gewerkt aan het opheffen van ecologische verbindingen. Het gebied ontstaat met verbindingzones naar de randmeren (Grote Oostvaardersdijk).
Laag Holland: Omhoog met het veen en inrichting IJperveld	X		X			In de EHS en N2000 gebied wordt in het kader van de natuurbeheer gewerkt aan de realisatie van een natuurgebied. Het is een pilot voor soortgelijke natte veenweiden. Het gebied behoudt een pakket, vermindering CO2 uitstoot).
Flevoland						
Randzone Oostvaardersplassen		X	X			De Oostvaardersplassen is een voor ons land uniek natuurgebied. Het gebied heeft een natuuraan diploma en is een natuurlijk waterlichaam voor de natuur. Het gebied is belangrijk voor dieren en mensen. Voor toeristen en recreanten is het gebied een belangrijk onderdeel van de natuur.
Zuid-Holland						
Oukoop		X	X			Versterken Natura 2000 doelen Reeuwijkse Plassen en de Oostvaardersplassen.
Crezeepolder		X				Het gehele gebied is verworven, het gaat om de inrichting van een gebied. Het gebied is nog een getijdenslag van bijna 1 meter. Het gebied wordt gebruikt voor natuur en recreatie.
Krimpenerwaard (Natuurinrichting Berkenwoudse Drie- hoek, de Nesse en Oudeland)		X				Inrichting tot natuurgebied als leefgebied in de EHS, met een ecologische verbinding tbv aansluitende natuurgebieden. Het gebied heeft een flexibele peil tbv natuur.
Buttervlietpolder				X		Verwerven, inrichten en beheren 16 ha natte natuur in de EHS. De realisatie van de Buttervlietpolder ontstaat een doorlopend gebied.
Zeeland						
Duingebied Kop van Schouwen	X		X			Omvormen van twee landbouwenclaves, die gelegen zijn op de kop van Schouwen. Draagt direct bij aan behoud en versterking van N2000 gebied.
Duinzoom Schouwen-west	X		X			Aanleg van binnenduintrand, aansluitend aan het bestaande gebied. Het gebied is van strand en zeereep via vroongronden naar binnenduintrand. Het gebied dient als milieubuffer voor PAS-gebied Kop van Schouwen.
Yerseke Moer	X		X			Versterking en uitbreiding van het zeer waardevolle Oostvaardersmoer. Het gebied wordt mogelijk met daarnaast hoge ornithologische waarde.

complex op Texel door het doen van de laatste benodigde grondaankopen in 2013. Met de aankoop ontstaat een robuust EHS/gebied voor de instandhoudingsdoelen N2000.
bescherming in Noord-Holland. Het heeft de status van Natura 2000 in verband met de hoge internationale natuurwaarden. De afname van het natuurgebied en door de slechte waterkwaliteit. Daarom is met het project Robuust Naardermeer gestart. Hiermee wordt een bufferzone rond het Naardermeer waar door middel van een flexibel peilbeheer schoon water langer kan worden vastgehouden. Het gebied wordt beschermd door natuurlijke barrières (spoorlijn, snelweg, provinciale weg, landbouwgebied, golfbaan) zodat een aaneengesloten robuust natuurgebied ontstaat (Naardermeer en IJmeer) en de Ankeveense plassen.
toekomstscenario's een voormalig landbouwperceel in het IJperveld heringericht om de veenvorming versneld op gang te brengen. Het gebied wordt beschermd door natuurlijke barrières (spoorlijn, snelweg, provinciale weg, landbouwgebied, golfbaan) zodat een aaneengesloten robuust natuurgebied ontstaat (Naardermeer en IJmeer) en de Ankeveense plassen.
gebied en wordt ook wel 'de Nederlandse Serengeti' genoemd. Het is aangewezen als N2000-gebied, heeft een internationale Kaderrichtlijn Water. Met de kwaliteitsverbetering van de randzone wordt het gebied als geheel robuuster en aantrekkelijker. Het gebied wordt beschermd door natuurlijke barrières (spoorlijn, snelweg, provinciale weg, landbouwgebied, golfbaan) zodat een aaneengesloten robuust natuurgebied ontstaat (Naardermeer en IJmeer) en de Ankeveense plassen.
en behoud van landschap en landbouw.
ing ervan. Het gebied wordt ingericht als zoetwatergetijdennatuur door het creëren van een opening in de voorkade. Ter plaatse wordt door een rondwandelpad recreatief ontsloten.
met name weidevogel- en botanische doelstellingen en voor het bereiken van KRW-doelen. Tevens doorvoer schoon water en het gebied wordt beschermd door natuurlijke barrières (spoorlijn, snelweg, provinciale weg, landbouwgebied, golfbaan) zodat een aaneengesloten robuust natuurgebied ontstaat (Naardermeer en IJmeer) en de Ankeveense plassen.
kader van Deltanatuur grenzend aan de bestaande natuurgebieden Hoogezandse Gorzen en Oeverlanden Hollands Diep. Door de afname van natuur- en recreatieve verbinding langs de zuidrand van de Hoeksche Waard.
zijn op strategische locaties in het zeer waardevolle en kwetsbare duingebied Kop van Schouwen (N2000, tevens PAS-gebied). Het gebied wordt beschermd door natuurlijke barrières (spoorlijn, snelweg, provinciale weg, landbouwgebied, golfbaan) zodat een aaneengesloten robuust natuurgebied ontstaat (Naardermeer en IJmeer) en de Ankeveense plassen.
aande N2000 duingebied Kop van Schouwen. Maakt de hele landschappelijke en ecologische gradiënt van de duinen compleet: van de duinrand en vervolgens de overgang naar de polder. Functioneert tevens als hydrologische overgangszone voor afstromend duinwater. Het gebied wordt beschermd door natuurlijke barrières (spoorlijn, snelweg, provinciale weg, landbouwgebied, golfbaan) zodat een aaneengesloten robuust natuurgebied ontstaat (Naardermeer en IJmeer) en de Ankeveense plassen.
udland-reservaat de Yerseke Moer (N2000, tevens PAS-gebied). Veel zilte kwel, waardoor ontwikkeling binnendijkse zilte vegetatie mogelijk is. Het gebied wordt beschermd door natuurlijke barrières (spoorlijn, snelweg, provinciale weg, landbouwgebied, golfbaan) zodat een aaneengesloten robuust natuurgebied ontstaat (Naardermeer en IJmeer) en de Ankeveense plassen.

Noord-Brabant						
Groene Woud/ de Brand/ Loonse en Drunense Duinen	X	X	X	X		Met een in 2013 te realiseren zeer geringe verwerving van een klein deel van de Brand wordt met particulier natuur
Peelvenen	X	X	X			In het middengebied van de Deurnese Peel zijn benodigde natuurruimte toegekend Life project.
Vlijmens Ven/ Gement/ Moerputten/ Bossche Broek	X	X	X	X		Het gehele cluster van Natura 2000 gebieden is opgeleverd. De Maas wordt gerealiseerd met tevens invulling voor de
Brabants Wal/ Zoom Kalmthout	X	X	X			een natte natuurplein op de flank van de stuwwal van de Maas en een kavelruil.
Laagveengebieden/ Westelijke Langstraat/ Lage Vuchtpolder	X	X	X			Doel, de kern van natte natuurplein Lage Vuchtpolder
Kempenland-west	X	X	X			Op de Mispelendse en Neterselse heide wordt 15 ha aangekocht. 37 ha ingericht in de bufferzone van dit N2000 gebied, groot gedeelte van de Landschotseheide de verdroging
Groote Heide/ Leenderbos	X	X	X	X		Twee (agrarische) ondernemers realiseren voor 68 ha natuur voor vernatting in het naastliggende Leenderbos. Bijzonder rendabel biologisch bedrijf op 200 ha natuur gaat realiseren
Limburg						
Geuldal	X	X	X		X	Het Geuldal omvat één van de hoogst gewaardeerde en het nationaal landschap Zuid-Limburg. Het project restoratie van de Geul en de Maas met de Maas en de Maasveldbeek waardevolle natuurrijke elementen (waaronder
Verbinding Grenspark, Maas-Swalm-Nette (Duitsland) Maaswoud	X	X	X	X	X	Dit project herstelt de hydrologische band tussen hoogste overgrote deel in Duitsland gelegen - nog stabiel aanwezig - zeldzame soorten van kwelmoerassen terug, sommige
Verbinding naar België Peel / Weerterbos/ Kempen~broek	X	X	X	X	X	In het uitgestrekte Peel- en Kempen~Broekgebied zijn bijzondere natuur zoals voedselarm hoogveen en voedsel
Lus van Linne			X	X		De Lus van Linne is één van de gebieden die onderdeel uitmaken van de waterplassen ca. 150 ha – draagt ook bij aan het behoud van een bijdrage moeten leveren aan de Europese (natuur-

wordt een zeer groot deel in de Brand ingericht en vernat. In het Hengstven wordt afgegraven en ingericht vanaf 2013. Een aan- beheer in stand gehouden. Projectplannen voor inrichting zijn gereed.
gde gronden al verworven. Hier wordt een bovenloop gedicht en worden ingericht en vernat. Er is cofinanciering vanuit een
omen in het integrale gebiedsprogramma de Groene Delta/Howabo, waarbij een verbinding tussen het Dommelgebied en de waterbergingsopgave rondom Den Bosch. In dit project wordt oa 69 ha ingericht. Een Life projectsubsidie is hiervoor toegekend.
het N2000 gebied is een groot gebied beschikbaar voor inrichting en afronding. Dit gebeurt na aankoop van enkele hectares in
wordt geheel gerealiseerd door een laatste aankoop van 6 ha vervolgens geheel ingericht worden inclusief hydrologisch herstel.
angekocht van een piekbelaster vanuit de PAS. Een vervangende lokatie voor de ondernemer is beschikbaar. Vervolgens wordt waarna hydrologisch herstel zal volgen. Op de Landschotse heide wordt 20 ha hydrologisch herstel gerealiseerd, waarna in een is sterke mate is teruggedrongen.
particulier natuurbeheer. Met deze realisatie is vrijwel het gehele Tongelreepdal gereed. Vernatting in dit beekdal is essentieel onder is het inpassen van beheer met vee van terreinen van Staatsbosbeheer door de agrarische ondernemer, die hierdoor een seren.
en best geconserveerde landschappen van Nederland; niet voor niets is het het hart van één van de 20 nationale landschappen; ulteert in een robuuster watersysteem van de Geul, waarbij ook op de hellingen en plateaus in het stroomgebied van deze heu- onder Natura2000-gebieden) beter aaneengesmeed zijn.
terrassen en laaggelegen broekgebieden. Lokaal herstel heeft geleerd dat de kweldruk uit het omvangrijke hoogterras – voor het vezig is. Na omzetting van landbouwgrond naar natuur op een aantal plaatsen onderaan de steilrand keert een breed palet aan e na decennia afwezigheid.
initiatieven gericht op vergroting en versterking van de veen- en moerasnatuur in voorbereiding en klaar voor uitvoering. Er is dselrijke moerassen en die werken als klimaatbuffers.
zijn van de prioritaire EHS en nodig zijn voor EU-beschermde soorten. De omvangrijke kern 284 ha met rivier/Maasnatuur – incl. reiken van de rijks-KRW-doelen voor de Maas. Het voldoet o.i. daarom aan de randvoorwaarde dat de robuuste EHS-projecten en water) doelen.

Bijlage 2 Overzicht nader beschreven projecten

Dit is een uitgave van:

De gezamenlijke provincies
Interprovinciaal projectbureau Vitaal Platteland
Herman Gorterstraat 5
3511 EW Utrecht
www.vitaalplatteland.nu

Vormgeving: Dienst Landelijk Gebied